

Nabytí věci od nevlastníka

Ustanovení § 243d odst. 2 OSŘ poskytuje třetím osobám ochranu pro případ nabytí věci od nevlastníka. Z tohoto důvodu nemůže být pro rozpor se zákonem podle § 39 ObčZ neplatná smlouva, kterou byla věc na třetí osobu převedena v době od právní moci rozhodnutí do jeho zrušení dovolacím soudem.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 778/2005, ze dne 10.10.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců: a) J. T., a b) R. S., zastoupených advokátem, proti žalovaným: 1) Z. V., a 2) T. V., zastoupeným advokátem, o určení vlastnictví, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. 28 C 148/2002, o dovolání žalobců proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. října 2004, č. j. 54 Co 212/2004-64, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. října 2004, č. j. 54 Co 212/2004-64, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 4 (dále „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 3. března 2003, č. j. 28 C 148/2002-20, určil, že „žalobci jsou ve společném jmění manželů vlastníky ideální jedné poloviny nemovitostí, a to domu čp. 179 na pozemku parc. č. 817, pozemku parc. č. 817 o výměře 372 m² - zastavěná plocha, pozemku parc. č. 818/1 o výměře 1041 m²-zahrada a pozemku parc. č. 818/2 o výměře 37 m²- zastavěná plocha, když jako jejich vlastníci jsou v katastru nemovitostí vedeném Katastrálním úřadem P. pro obec P., k. ú. P. na LV č. 291 zapsáni, každý jako vlastník ideální jedné čtvrtiny, první a druhý žalovaný“, a rozhodl o nákladech řízení.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že v řízení vedeném u téhož soudu pod sp. zn. 18 C 7/92 domáhal se otec žalovaných J. V., aby mu žalobci vydali ideální polovinu shora uvedených nemovitostí, a to podle zákona č. [87/1991](#) Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů - dále jen „restituční zákon“. Soud prvního stupně rozsudkem ze dne 22. listopadu 1995, č. j. 18 C 7/92-55, uložil žalobcům povinnost uzavřít s J. V. dohodu o vydání ideální poloviny domu čp. 179 a návrh na uzavření dohody o vydání ideální poloviny „parcel. č. 818, 818/1 a 818/2 v katastrálním území P.“ zamítl. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 26. září 1996, č. j. 17 Co 290/96-74, změnil uvedený rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobcům uložil, aby uzavřeli s J. V. dohodu o vydání ideální poloviny domu čp. 179 a pozemků parc. č. 817, 818/1 a 818/2 v k. ú. P. Rozsudek nabyl právní moci 21. listopadu 1996. Následně byl V. zapsán do katastru nemovitostí jako spoluvlastník předmětných nemovitostí (vklad práva proveden 3. 3. 1997 s účinky ke dni 5. 2. 1997). Darovacími smlouvami uzavřenými se žalovanými dne 19. prosince 1997 (s účinky vkladu práva ke dni 22. prosince 1997) daroval J. V. každému ze žalovaných jednu ideální čtvrtinu nemovitostí. Poté v restituční věci jako soud dovolací rozhodoval Nejvyšší soud, který rozsudkem ze dne 19. února 1998, č. j. 2 Cdon 2016/97-99, rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. září 1996, č. j. 17 Co 290/96-74, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Městský soud v Praze poté rozsudkem ze dne 30. června 1998, č. j. 16 Co 158/98-108, změnil rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku ve věci samé tak, že zamítl návrh, aby žalovaným bylo uloženo uzavřít s Ing. J. V. dohodu o vydání ideální poloviny domy čp. 179 v k. ú. P. a v zamítavém výroku (o uzavření dohody o vydání ideální poloviny předmětných pozemků) rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Na základě těchto zjištění dospěl soud prvního stupně k závěru, že vzhledem ke zrušení rozsudku, na jehož základě byl Ing. J. V. zapsán v katastru nemovitostí jako spoluvlastník předmětných nemovitostí, převáděl Ing. J. V. darovacími smlouvami spoluvlastnický podíl, který mu nepatřil. Protože tak šlo o neplatné právní úkony, právo žalobců jako původních vlastníků nemovitostí nezaniklo.

K odvolání žalovaných Městský soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 30. září 2003, č. j. 55 Co 212/2003-35, rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Považoval za nesprávný závěr soudu prvního stupně, že J. V. nebyl v době uzavření darovacích smluv spoluvlastníkem nemovitostí. Jestliže J. V. uzavřel darovací smlouvy v době po právní moci rozsudku, kterým bylo žalovaným uloženo uzavřít s ním dohodu o vydání spoluvlastnického podílu, a ještě před jeho zrušením Nejvyšším soudem, pak J. V. svědčilo ke dni uzavření darovacích smluv spoluvlastnické právo k nemovitostem a byl oprávněn se svým spoluvlastnickým podílem nakládat.

Uložil soudu prvního stupně, aby „se věci zabýval z hlediska judikatury, na níž žalovaní poukazovali, a to s přihlédnutím k § 243d odst. 2 OSŘ.“

Soud prvního stupně rozsudkem ze dne 12. února 2004, č. j. 28 C 148/2002-43, žalobu na určení, jak byla již shora specifikována, zamítl a rozhodl o nákladech řízení. Uvedl, že je vázán právním názorem odvolacího soudu, podle kterého byl J. V. ke dni uzavření darovacích smluv se žalovanými spoluvlastníkem předmětných nemovitostí z jedné ideální poloviny. Vložil § 243d odst. 1 věta před středníkem a odst. 2 OSŘ, které stanoví, že zruší-li dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu (rozhodnutí soudu prvního stupně), jedná dále o věci soud, jemuž věc byla vrácena a že právní vztahy někoho jiného než účastníka řízení nemohou být novým rozhodnutím dotčeny, s poukazem na právní závěry vyslovené v rozsudcích Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1186/98 a sp. zn. 22 Cdo 3035/2000 a nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 77/2000 (bez jejich bližšího vymezení), tak, že při posuzování právních vztahů někoho jiného než účastníka řízení se vychází z původního zrušeného rozhodnutí a že na žalované se hledí jako by nabyli spoluvlastnické podíly od vlastníka.

K odvolání žalobců Městský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 13. října 2004, č. j. 54 Co 212/2004-64, rozsudek soudu prvního stupně změnil jen ve výroku o nákladech řízení, jinak potvrdil a rozhodl také o nákladech odvolacího řízení. Přisvědčil odvolatelům, že soud prvního stupně mohl své rozhodnutí odůvodnit podrobněji, nicméně svůj právní názor včetně odkazu na judikaturu uvedl a odvolací soud jeho závěry považoval za správné. Zdůraznil, že restituční zákony, tedy i zákon č. [87/1991](#) Sb., nestojí na koncepci obnovy vlastnického práva, aniž by osoby oprávněné uplatnily svůj nárok na vydání věci. V dané věci otec žalovaných nabytí spoluvlastnický podíl pravomocným restitučním rozsudkem. Nejde proto o věc, která by se „posuzovala tak, jakoby žalovaní nabyli věc od vlastníka“, ale o případ, kdy jim spoluvlastnické podíly daroval jejich „právoplatný vlastník“. Žalovaní nenabyli více práv, než měl jejich otec jako dárce. Pokud by nedošlo k převodu podílu, zrušením rozsudku obnovilo by se k němu vlastnictví žalobců. Tomu však bránil princip ochrany třetích osob, zakotvený v § 243d odst. 2 OSŘ, svědčící obdarovaným. Odvolací soud poukázal na to, že § 243d odst. 2 OSŘ je ustanovením doplňujícím ochranu třetích osob uvedenou v hmotném právu a fakticky má hmotněprávní přesah včetně dopadů do práva vlastnického (s odkazem na Komentář k občanskému soudnímu řádu autorů J. Bureše, L. Drápala a M. Mazance, vydaného nakladatelstvím C. H. Beck). Z judikatury považoval odvolací soud za „klíčové“ rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1186/98, jehož závěry byly akceptovány Ústavním soudem v nálezu sp. zn. II. ÚS 77/2000. Za neopodstatněnou považoval námitku žalobců, že by šlo jen o vztahy obligační. Ve zmíněném komentáři šlo o případ, kdy vlastnické právo bylo nejprve konstituováno soudním rozhodnutím o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví a po jeho převodu na třetí osobu byl v důsledku úspěšného dovolání konstitutivní rozsudek zrušen. Rovněž ve věci sp. zn. 22 Cdo 3035/2000 Nejvyššího soudu nabyla třetí osoba vlastnictví k pozemku, který stát získal na základě rozhodnutí o vyvlastnění, které bylo posléze zrušeno. Připustil, že v judikatuře se najdou i rozhodnutí stojící na opačném principu, a to právě u obligačního vztahu. Podle odvolacího soudu nelze na daný případ použít rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2013/2002, týkající se situace, kdy nabyvatel (kupující) převedl nemovitost na třetí osobu a poté prodávající od platné smlouvy odstoupil, neboť se netýká aplikace § 243d odst. 2 OSŘ, a odchyluje se od zásady ochrany práv třetích osob právě s ohledem na specifickou úpravu účinků odstoupení od smlouvy v § 48 odst. 2 ObčZ. Neopodstatněnou shledal odvolací soud námitku žalobců, že darováním spoluvlastnických podílů k nemovitostem došlo k univerzální sukcesi práv dárce na žalované, neboť šlo toliko o převod práva k určité věci. V úvahu nepřipadala ani sukcese singulární jednak proto, že ji v restitučním řízení nikdo neuplatnil, a nebylo to možné ani z povahy věci, neboť šlo o restituční nárok, a ten na žalované nepřešel. Kromě toho bylo restituční řízení pravomocně skončeno a jeho výsledky nelze v rámci tohoto dalšího řízení jakkoli revidovat. Odvolací soud neakceptoval ani tvrzení žalobců o neplatnosti „darovací smlouvy“ podle § 39 ObčZ. Nemohlo jít o obcházení restitučního zákona, jestliže oprávněná osoba dosáhla pravomocného rozsudku o vydání věci, stala se jejím vlastníkem a byla oprávněna s věcí nakládat. Nešlo ani o výkon práva v rozporu s dobrými mravy. Žalobci sice tvrdí, že účelem darování spoluvlastnických podílů bylo je poškodit, ale žádná konkrétní tvrzení nenabídli, a takový závěr nevyplývá ani z časové posloupnosti. K darování došlo v prosinci 1997, tedy v době, kdy bylo o restituci pravomocně rozhodnuto a výsledek dovolacího řízení nebyl znám. Jiná situace by mohla nastat v případě, že k darování došlo až po vydání zrušovacího rozhodnutí dovolacím soudem, z jehož závěrů by bylo zřejmé či pravděpodobné, že restituční žaloba nebude úspěšná.

Proti rozsudku odvolacího soudu podali žalobci dovolání. Uplatňují dovolací důvody ve smyslu § 241 odst. 3 písm. a) a b) OSŘ. Z nesprávné provažují posouzení otázky „právního nástupnictví žalovaných po svém otci dle § 107 OSŘ ve znění platném k 31. 12. 1998.“ Podle žalobců již v průběhu řízení o dovolání se žalovaní na základě darování spoluvlastnických podílů stali účastníky restituční věci a převzali tak všechna práva a povinnosti, o kterých se v řízení jednalo. Odvolací soud uvedl, že námitku ohledně právního nástupnictví nikdo neuplatnil (ačkoliv ji žalobci uvedli přinejmenším v odvolání z 31. 3. 2004) a kromě toho, že ji nešlo uplatnit ani z povahy věci. To však blíže nevysvětlil a není zřejmé, jakými úvahami se řídil. Jeho rozhodnutí tak neodpovídá požadavkům uvedeným v § 157 odst. 2 OSŘ,

což je vada řízení, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. „Stejná námitka se týká i úvah odvolacího soudu ohledně právního posouzení věci, jak je uvedeno na str. 3, 4 a 5 rozsudku odvolacího soudu, když kromě citované judikatury měl odvolací soud uvést i svůj vlastní názor, který však z odůvodnění nevyplývá.“ Dále žalobci namítají, že odvolací soud rozhodl v rozporu s hmotným právem ve vztahu k § 39 ObčZ. Zdůrazňují, že účelem zákona č. 87/1991 Sb. bylo vydat věci jen oprávněným restituentům při splnění podmínek v tomto zákoně uvedených. Tyto podmínky však otec žalovaných nesplnil, neměl proto na vydání věci nárok a „nemovitost“ měla zůstat ve vlastnictví povinné osoby, tj. žalobců a nikoho jiného. „Převodem nemovitosti“ tak došlo k obcházení účelu restitučního zákona a jde o převod absolutně, tj. od počátku neplatný. V takovém případě otázka dobré víry nehraje žádnou roli (odkazují na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. Odon 53/96). Převod nebyl ani v souladu s dobrými mravy, neboť z okolností případu je zřejmé, že účelem převodu bylo získání majetkového prospěchu, jehož by nemohli žalovaní a jejich otec jinak dosáhnout, a tak poškodit žalobce. Jak sami žalovaní uvedli ve vyjádření k žalobě z 2. 10. 2002, byli informováni o existenci a skončení restitučního sporu. Uvedli také, že jejich otec se rozhodl jim spoluvlastnický podíl darovat, aby pokračovali v rodinné tradici. Takový darovací důvod však existovat nemohl, neboť otec žalovaných se žalobou podanou proti žalobcům 2. 10. 1997 domáhal zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví ke společným nemovitostem a v tomto řízení vedeném u soudu prvního stupně pod sp. zn. 8 C 290/97 označil žalované jako své právní nástupce. Vzápětí však podal svým jménem dovolání v restituční věci, které bylo rozsudkem Nejvyššího soudu, č. j. 28 Cdo 898/99-135, zamítnuto. Jednání žalovaných tak bylo ryze účelové a spekulativní. Rozpor s hmotným právem spatřují žalobci „i v pohledu zákona č. 265/1992 Sb.“ Žalovaní uvedli ve vyjádření k žalobě, že vklad jejich vlastnického práva byl povolen rozhodnutím katastrálního úřadu z 19. 2. 1998. Toho dne však již neexistovala listina ve smyslu § 4 odst. 4 písm. a) uvedeného zákona. Rozsudek Městského soudu v Praze, sp. zn. 17 Co 290/96, byl Nejvyšším soudem právě v uvedený den zrušen, takže rozsudkem Městského soudu v Praze nemohl již být nahrazen podpis žalobců na dohodě o vydání věci. Žalobci navrhli, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Ve vyjádření k dovolání žalovaní uvádějí, že námitce právního nástupnictví žalovaných v restitučním řízení, nelze přisvědčit. Žalobci předchozím dovoláním napadli nabývací titul otce žalovaných, od něhož teprve žalovaní odvozují svoje spoluvlastnická práva k nemovitostem. Kdyby v takové situaci do řízení vstoupili, „nebylo by možné pro absenci příslušného účastníka řízení nabývací titul jejich otce zrušit a dovolání by bylo automaticky neúspěšné.“ Poukazují také na to, že odvolací soud otázku nemožnosti singulární sukcese ve svém rozhodnutí řádně odůvodnil a žalovaní argumentují jeho nepřezkoumatelností jen větou vytrženou z kontextu. Lichá je rovněž námitka ohledně nepřezkoumatelnosti rozhodnutí v části týkající se citované judikatury, neboť odvolací soud podrobně judikaturu rozebral a vysvětlil, ke kterému rozhodnutí se přiklonil. Námitky žalobců týkající se neplatnosti darovací smlouvy podle § 39 ObčZ považují žalovaní za ignorování závěrů vyslovených v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1168/98. Žalobci pomíjejí také fakt, že v okamžiku uzavření darovací smlouvy svědčil otci žalovaných nabývací titul a o obcházení zákona tak nelze vůbec uvažovat. To by bylo možné jen za situace, že by žalovaní byli schopni předvídat výsledek dovolacího řízení, což je absurdní požadavek. Neobstojí také tvrzení, že darovací smlouva byla uzavřena v rozporu s dobrými mravy a že její účastníci chtěli dosáhnout majetkového prospěchu na úkor žalobců. Je rovněž postaveno na požadavku neomylné vize jistého budoucího negativního rozhodnutí pro otce žalovaných. Pokud žalobci poukazovali na to, že k zápisu spoluvlastnického práva žalovaných do katastru nemovitostí došlo až v den rozhodnutí dovolacího soudu, nemohlo jít o žádné nekalé jednání žalovaných. Nelze také přehlédnout, že rozsudek dovolacího soudu nabyl právní moci až doručením, tedy po 19. 2. 1998 a navíc platí právní fikce, že vlastnické právo vzniká ke dni doručení návrhu na vklad katastrálnímu úřadu. Konečně žalovaní uvádějí, že jejich otec podal dovolání v restituční věci jako osoba oprávněná a k záměně účastníků v restitučním řízení dojít nemohlo. Žalovaní podotýkají, že jejich otec ani nemohl při uzavírání darovací smlouvy znát právní závěry vyslovené v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1186/98, jak vyplývá už jen z označení tohoto rozhodnutí, a navrhuji, aby dovolání bylo zamítnuto.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) OSŘ, že jsou uplatněny dovolací důvody upravené v § 241 odst. 3 písm. a) a b) OSŘ a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 odst. 1 OSŘ), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání je důvodné.

Nejprve se dovolací soud zabýval námitkou žalobců, podle které se žalovaní stali už v průběhu řízení o dovolání v restituční věci právními nástupci J. V. tím, že jim daroval spoluvlastnický podíl k nemovitostem podle § 107 OSŘ ve znění k účinnému k 31. 12. 1998. Ustanovení § 107 OSŘ v tomto znění upravovalo otázku právního nástupnictví pro ten případ, kdy účastník ztratil způsobilost být účastníkem řízení před skončením řízení, tj. kdy ztratil způsobilost mít práva a povinnosti (§ 19 OSŘ), která v případě fyzické osoby zaniká smrtí (§ 7 odst. 2 ObčZ). Nesprávnost aplikace tohoto ustanovení, týkajícího se universální sukcese, ke které dochází smrtí fyzické osoby, nelze proto odvolacímu soudu už z tohoto důvodu vytýkat. Kromě toho je dovolací soud zajedno s odvolacím soudem v názoru, že soud není oprávněn posuzovat otázku procesního nástupnictví pro případ singulární sukcese (např. převodu

vlastnictví k věci, které se předmět řízení týká) v řízení již pravomocně skončeném. Návrhy týkající se procesního nástupnictví mohli účastníci restitučního řízení činit v jeho průběhu a odvolací soud také správně připomenul, že tohoto práva žádný z nich, tedy ani žalobci (v restitučním řízení žalovaní), nevyužili. V restitučním řízení byla tedy zamítnuta žaloba Ing. Jana Vraného proti žalovaným (v tomto dalším řízení žalobcům) a za tohoto stavu je nadbytečné zabývat se otázkou, zda k procesnímu nástupnictví mělo dojít či nikoliv. Z akceptace shora uvedených závěrů odvolacího soudu také plyne, že dovolací soud shledal odůvodnění rozsudku k otázce procesního nástupnictví v restitučním řízení jako odpovídající náležitostem uvedeným v § 157 odst. 2 OSŘ, neboť odvolací soud uvedl, z jakých skutečností vycházel a jakými úvahami se řídil.

To platí rovněž ohledně přezkoumatelnosti odůvodnění, týkajícího se výkladu § 243d odst. 2 OSŘ ve vztahu k restitučnímu rozsudku, kterým bylo žalobě oprávněné osoby na uzavření dohody o vydání věci (spoluvlastnického podílu) vyhověno, oprávněná osoba vydanou věc převedla na osobu třetí a poté byl na základě dovolání restituční rozsudek zrušen. Již shora je blíže uvedeno, že odvolací soud vycházel z toho, že pravomocný restituční rozsudek byl titulem, kterým J. V. nabytí spoluvlastnický podíl k nemovitostem, který převedl na žalované ještě před zrušením tohoto rozsudku. Vzhledem k tomuto převodu se zrušením pravomocného rozsudku vlastnické právo žalobců k tomuto podílu neobnovilo, neboť nabytí vlastnictví obdarovanými je chráněno právě § 243d odst. 2 OSŘ. Na tomto odůvodnění neshledává dovolací soud nic nepřezkoumatelného a k namítané vadě řízení ani ohledně této části odůvodnění rozsudku odvolacího soudu nedošlo. Pokud ovšem jde o odvolacím soudem citovanou judikaturu k otázce nabytí vlastnictví třetími osobami v dobré víře, pak nelze přehlédnout, že rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1186/98, který odvolací soud označil za klíčový, se týká nabytí vlastnictví třetí osobou od kupujícího po odstoupení prodávajícího od kupní smlouvy, tedy problematiky § 48 odst. 2 ObčZ. K opačnému výkladu téhož ustanovení dospěl Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 30 Cdo 2013/2002, který však odvolací soud označil za nepoužitelný pro výklad § 243d odst. 2 OSŘ. Rozporná judikatura v otázce výkladu § 48 odst. 2 ObčZ byla sjednocena rozsudkem velkého senátu Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1836/2005 ze dne 28. 6. 2006, podle kterého „byla-li odstoupením od smlouvy zrušena kupní smlouva s účinky od počátku (§ 48 odst. 2 ObčZ), nastává v právních vztazích účastníků smlouvy stejný právní stav, jako kdyby ke smlouvě vůbec nedošlo. Mezi účastníky smlouvy se zrušení smlouvy od počátku projevuje tím, že se od počátku obnovuje jejich práva a povinnosti v té podobě, v jaké je měli k předmětu smlouvy před uzavřením smlouvy (tedy se obnovuje původní stav), a to bez zřetele k tomu, zda smlouva měla mít právní následky jen v podobě obligačních účinků nebo zda měla i věcněprávní účinky.“ Dovolací soud zastává názor, že uvedené rozhodnutí se týká aplikace § 48 odst. 2 ObčZ, který výslovně stanoví, že odstoupením se smlouva „od počátku“ ruší, z čehož vyplývá, že na smlouvu o převodu věci uzavřenou kupujícím se třetí osobou se hledí jako na smlouvu uzavřenou nevlastníkem. Naproti tomu § 243b odst. 2 OSŘ upravuje dopad pravomocného soudního rozhodnutí na práva a povinnosti třetích osob tak, že výslovně stanoví, že tato práva a povinnosti třetích osob nemohou být zrušením rozhodnutí dotčena. To znamená, že jde-li o vlastnická práva třetí osoby k věci, již se zrušené rozhodnutí týkalo, poskytuje toto ustanovení ochranu právu nabytému od nevlastníka. Neplatnost převodního titulu, na základě kterého třetí osoba nabytí vlastnického práva, nemůže být tedy způsobena jen zrušením soudního rozhodnutí, od něhož převodce své vlastnické právo k věci dovozoval.

Nejvyšší soud se otázkou ochrany práv třetích osob podle § 243d odst. 2 OSŘ, a to třetí osoby, na kterou oprávněná osoba převedla věc, která jí byla vydána na základě pravomocného restitučního rozsudku a který byl posléze dovolacím soudem zrušen, zabýval v rozsudku ze dne 9. ledna 2002, sp. zn. 22 Cdo 812/2000, publikovaném pod C 944/svazek 13 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, vydávaného nakladatelstvím C. H. Beck. V tomto rozhodnutí zaujal názor, že „právní vztahy někoho jiného než účastníka řízení nemohou být novým rozhodnutím ve věci, ve které bylo pravomocné rozhodnutí dříve zrušeno v dovolacím řízení, dotčeny bez ohledu na skutečnost, že dotčená osoba věděla o tom, že proti rozhodnutí na jehož základě bylo nabyto právo, bylo podáno dovolání. To vyplývá jak z textu zákona, který neváže ochranu třetích osob na vědomost o podaném dovolání ani na vědomost o vadách rozhodnutí, které by mohly vést k jeho zrušení v dovolacím řízení, tak i z pojetí dovolání, které je mimořádným opravným prostředkem a jeho podání nemá vliv na právní účinky napadeného rozhodnutí.“

Dále uvedl Nejvyšší soud v usnesení ze dne 24. června 2003, sp. zn. 28 Cdo 2364/2003 (věc se rovněž týkala převodu spoluvlastnických podílů vydaných oprávněné osobě soudním rozhodnutím, které bylo později v dovolacím řízení zrušeno), že „obsah a slovní znění § 243d odst. 2 OSŘ nebrání tedy výkladu tohoto ustanovení v tom smyslu, že třetí osoba je ustanovením § 243d odst. 2 OSŘ chráněna tak, jakoby nabytá např. koupenou věc, již se týkalo zrušovací rozhodnutí dovolacího soudu, od vlastníka věci“ a „nelze vytýkat odvolacímu soudu (i soudu prvního stupně) že vzhledem k ustanovení § 243d odst. 2 OSŘ nespátroval důvod neplatnosti uvedených smluv v tom, že šlo o nabytí spoluvlastnických podílů, jichž se smlouvy týkaly, od nevlastníka.“ Za správně posouzené považoval Nejvyšší soud další tvrzené důvody neplatnosti smluv, a to např. z hlediska jejich určitosti podle § 37 odst. 1 ObčZ.

S přihlédnutím k těmto rozhodnutím dospívá dovolací soud k závěru, že ustanovení § 243d odst. 2 OSŘ poskytuje

třetím osobám ochranu pro případ nabytí věci od nevlastníka a že z tohoto důvodu nemůže být pro rozpor se zákonem podle § 39 ObčZ neplatná smlouva, kterou byla věc na třetí osobu převedena v době od právní moci rozhodnutí do jeho zrušení dovolacím soudem. Z toho vyplývá, že ochrana podle § 243d odst. 2 OSŘ nedopadá na případy neplatnosti takové smlouvy podle § 37, § 38 a § 39 ObčZ pro obcházení zákona nebo rozpor s dobrými mravy. Obcházení zákona nebo rozpor s dobrými mravy nelze tedy dovozovat ze skutečnosti, že věc byla třetí osobou nabyta od nevlastníka. Žalobci v dovolání sice namítají, že darovací smlouva je neplatná pro obcházení zákona č. [87/1991](#) Sb., ale tvrdí-li, že spoluvlastnický podíl k nemovitostem nemohl být J. V. převeden, neboť mu nepatřil, dovolávají se podle obsahu shora právě neplatnosti převodní smlouvy pro nabytí tohoto podílu žalovanými od nevlastníka a této neplatnosti se úspěšně dovolat nemohou. Rozpor smlouvy s dobrými mravy spatřují v tom, že smlouva byla jejími účastníky uzavřena s úmyslem získat na úkor žalobců majetkový prospěch a poškodit je. Podle odvolacího soudu žalobci neuvedli žádné konkrétní skutečnosti o jejich poškození či pozbytí majetkového prospěchu. Přehlédl však, že žalobci poukazovali v řízení i na skutečnost, že ač restituční žaloba J. V. o vydání spoluvlastnického podílu k nemovitostem vůči nim byla konečným rozhodnutím soudu zamítnuta, přesto na základě darovací smlouvy, kterou J. V. v průběhu uvedeného řízení se žalovanými uzavřel, by v případě její platnosti spoluvlastnický podíl k nemovitostem bez náhrady pozbyli. Dovolací soud proto dospívá k závěru, že v otázce neplatnosti darovací smlouvy podle § 39 ObčZ pro rozpor s dobrými mravy je právní posouzení věci odvolacím soudem nesprávné, neboť se odvolací soud těmito skutečnostmi nezabýval. Rovněž bude třeba, aby se odvolací soud vypořádal s nově uvedeným tvrzením žalobců o neplatnosti předmětné darovací smlouvy vzhledem k tomu, že o jejím vkladu rozhodl katastrální úřad v den, kdy dovolací soud zrušil pravomocný rozsudek, kterým bylo žalobcům uloženo vydat J. V. ideální polovinu předmětných nemovitostí.

Dovolací soud ještě podotýká, že pro posouzení dané věci nejsou použitelná rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. prosince 2002, sp. zn. 28 Cdo 1352/2000, a ze dne 3. srpna 2004, sp. zn. 22 Cdo 1289/2004, neboť se týkala aplikace § 243d odst. 2 OSŘ na případy, kdy došlo k převodu věci po pravomocně zamítnuté restituční žalobě, která byla později v dovolacím řízení zrušena a restituční žalobě bylo vyhověno.

Z výše uvedeného důvodu bylo rozsudek odvolacího soudu zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 OSŘ).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)